

Spelarit 1-2016

Helsingin pitäjän tanhuujat ja spelarit ry

KANSANTANSSIN RIEMUVUOSI 2016

*SUOMEN ENSIMMÄINEN KANSANTANSSIESITYS
UUSINTANA KAIVOHUONEELLA*

5.2.2016 kl(o) 19-23

*FINLANDS FÖRSTA FOLKDANSUPPVISNING
I REPRIS PÅ BRUNNSHUSET*

Kaivohuone/Brunnshuset 1870-luvulla/-talet
Foto: Eugen Hoffer.
Helsingin kaupungin museo, Helsingfors stadsmuseum

Kansantanssiesitys yleisölle 1866 - riemuvuosi 2016

Helmikuun 5. päivänä, J. L. Runebergin syntymäpäivänä, tulee kuluneeksi tasan 150 vuotta siitä, kun ensimmäinen yleisölle tehty kansantanssiesitys nähtiin Suomessa. Tämän vuoksi vuosi 2016 on nimetty Kansantanssin Riemuvuodeksi.

Kansantanssiesityksen järjesti vuonna 1866 Suomen Taiteilijaseura vuosijuhlissaan Kaivohuoneen salongissa Helsingissä. Seura oli perustettu vuonna 1864 edistämään musiikkia, taidetta ja kirjallisuutta. Mukana olivat mm. professori Zacharias Topelius, kirjailija ja säveltäjä, tohtori Karl Collan ja kirjailija, naisasialiikkeen johtohahmo Adelaide Ehrnrooth.

Tapahtumassa viihdytti yleisöä kuusikymmentä säätyläistaustaista helsinkiläistä. He tanssivat menuettia, valssia ja polskaa Pohjanmaalta, Tanttulia ja Yläneen polskaa Länsi-Suomesta sekä Heinolan polskaa ja Koiviston polskaa Itä-Suomesta. Jokaisella ryhmällä oli myös pelimannit soittamassa viulua.

Idea tapahtuman järjestämiseksi saatiin Sveitsistä, jossa tanssimestari T. Gerber oli suunnitellut kuvaelmia, kuorolauluja ja tansseja heidän omaa kansallistuntemustaan vahvistamaan ja kohottamaan. Adelaide Ehrnrooth luki Sveitsissä oleskellessaan näistä tapahtumista lehdestä. Hän otti yhteyttä Suomen lehdistöön, joka esitti, että myös täällä meillä voi-

taisiin järjestää vastaavia tilaisuuksia. Suomen Taiteilijaseura innostui asiasta, Adelaide otti yhteyttä T. Gerberiin ja hänet kutsuttiin Suomeen suunnittelemaan vastaavaa, suomalaisuutta ja kansallishenkeä tukevaa tilaisuutta. Alettiin puhua myös siitä, että suomalaista kansantanssia pitäisi esittää ja myös kansallispukuja olisi hyvä tuoda esille.

Sehän ei ollut ollenkaan helppoa. Esiintymisasuiksi lainattiin pukuja ja haalittiin kankaita, joista ommeltiin erilaisia hameita esittämään suomalaisia kansallispukuja; Karjalasta koottiin Viipuri, Kaukola, Koivisto, Kurkijoki ja Muolaa, Pohjanmaalta Lapväärtti, Lappo, Närpiö ja Munsala ja Länsi-Suomesta Säkylä, joka oli tytöillä. Pojat olivat pukeutuneet merimiehiksi, joilla oli siniset liivit.

Kansantanssien kokoaminenkin oli vaikeaa. Helsingissä asuvat Estlanderin sisarukset tunsivat Lappfjärdistä kotoisin olevaa palvelusväkeä, jotka osasivat kotiseutunsa tansseja. Lukkari J. Splander Pohjanmaalta kutsuttiin soittamaan viulua. Apuun pyydettiin pappismies H. A. Reinholm, joka oli kerännyt ja muistiinmerkinnyt suomalaisia kansantansseja sekä musiikkia. Karjalaisten tanssien osajia ei löytynyt, mutta maanmittari Isak Inberg oli löytänyt sävelmän Koivistolta ja tähän melodiaan tanssimestari Gerber suunnitteli tanssin, Koivistonpolskan.

Porvoon kymnaasin lehtori, professori ja kirjailija Runeberg ei voinut osallistua hänen syntymäpäivänsä kunniaksi järjestettyyn juhlaan, sillä hän oli kotonaan vuodepotilaana saatuaan vuonna 1863 metsästysretkellä aivoverenvuodon. Hänen syntymäpäiväänsä muistettiin lähettämällä hänelle valokuvia Kaivohuoneella esiintyneistä kansantanssiryhmistä. Kuvien taakse oli Topelius, joka nuoruudessaan oli itsekin innokas tanssija, kirjoittanut kaikkien esiintyjien nimet.

Nämä kuvat ovat tallella Kansalliskirjastossa. Pieni osa kansantanssin ja sen esittämisen historiaa on säilynyt kuvina meille asti.

Jatketaan me nyt osaltamme tästä eteenpäin- riemulla tanssien, soittaen ja riemuvuotta juhlien.

Riitta Kangas

Lähde Gunnel Biskopin väitöskirja: Dansen för åskådare (Tanssia katsojille). Väitöstilaisuus oli Turussa 8.6.2012. Tämä kirja löytyy myös netistä. Käykääpä lukemassa mielenkiintoista historiaa.

Kansantanssin Riemuvuosi 2016 on polkaistu käyntiin. Tänä vuonna kansantanssi ja kansallispuvut näkyvät ympäri maata entistä useammissa tapahtumissa, niin pienissä tori- ja nurkkatansseissa kuin suuremmissa kylä- tai kaupunkitapahtumissa. Jokainen esiintyminen on yhtä tärkeä, jokainen tapahtuma kansantanssin riemujuhlaa.

Perinteisen kansantanssin järjestöt viettävät riemuvuoden kunniaksi yhteistä, satoja tanssijoita yhdistävää kesäjuhlaa GraniFolkia 17.-19.6. Kauniaisissa. Mukana ovat Finlands Svenska Folkdansring, Kansantanssinuorten Liitto, Karjalainen Nuorisoliitto ja Suomalaisen Kansantanssin Ystävät. Viikonlopun aikana tanssitaan yhdessä perinteistä suomalaista kansantanssia, rikasta suomenruotsalaista ja vauhdikasta karjalaista.

Tampereella järjestetään Pispalan Sottiisi- kansantanssifestivaali 8.-12.6. Siellä tanssitaan maakunnittain, suurella joukolla Helvi Jukaraisen koreografioita, purpuria Pohjanmaalta ja teatterin keinoin erilaisia tanssikokonaisuuksia.

Meillä on rikas tanssiperinne ja arvokas, laaja kirjallisuusaarteisto, josta ammentaa lisää vanhaa tanssiperinnettä uudelleen harjoiteltavaksi ja esitettäväksi.

Kannetaan arvokkaasti kauniita kansallispukujamme, tanssitaan riemuiten kansantanssejamme ja ollaan molemmista ylpeitä.

Riitta Kangas

Aleksin syyssoitto...

Upea Uusimaa Stoassa Aleksin päivänä 10.10.2015

Tällä iltana kuljettiin Kuninkaantietä Anja Hinkkasen juontamana Lohjanharjulta Loviisaan saakka.

Matkanteko alkoi hauskasti ja massiivisesti Sven Runar Wiikin säveltämän Polonäsän tahdissa kaikkien tanssijoiden, soittajien ja laulajien yhteisesityksellä. Tänä vuonna juhlimme Sibeliusta, Aleksis Kiveä kuin myös 130-vuotiaasta kansallispukua.

Lohjanharjulta otimme vauhtia Pelimannivalssi Lohjalta tahdissa. Sibeliushan asui Lohjalla ennen Tuusulaan muuttoa. Lohjalta matka jatkui kohti Siuntiota. Aleksis Kivi valmistui ylioppilaaksi 23-vuotiaana, jonka jälkeen hän muutti asumaan Siuntioon. Siellä hän kirjoitti kuuluisimman tuotoksensa Seitsemän veljestä. Siuntiossa oli paljon pelimanneja, joihin hän tutustui tuolla asuessaan. Kuulimme Jari Komulaisen johdolla Nyströmin Kallen polkan.

Vihdistä saimme tunnelmaa sen aikaisista häistä. Aleksis Kivi pääsi tutustumaan häätunnelmiin ja

kuinka siellä tanssittiin purpuria. Tästä hän ilmeisesti sai ajatuksen kirjoittaa Bröllopsdansen eli Häätanssi-näytelmän, joka oli hänen ensimmäisiä kirjoituksiaan. Vihdin pelimannit soittivat ja Hiisipiiri tanssi tanssit Lanttuloora, Fikuneeraaminen, Peukalopolska ja Naputus.

Koukkasimme tämän jälkeen Espoon Nöykkiöön, josta kuulimme Nöykkiön sottiisin ja Espoon pelimannien esittämän häätanssin. Aleksis Kivi ilmeisesti haaveili juuri tuollaista häätanssia kuin myös Nummisuutarin Esko, jolta tuo tanssi jäi tanssimatta.

Aleksis Kiven syntymäpäitjästä Nurmijärveltä saimme nähdä Pörräisten tanssin Seppä Toreniuksen masurkan vauhdikkaasti.

Ennen väliaikaa käväisimme myös Mäntsälässä, josta kuulimme Pelimannin ilta hetken ja Ellun kamujen ja Marke Varpamäen karjalankielisen Varri on se tsajuves....mitä se sitten tarkoittaneekaan.

Kuulimme Jori Malmstenin Helsinki-valssin, jonka esittivät Ellun kamut ja Sakarat. Helsinkiin tuli Viipurista iloisia karjalaisia ja toivat tullessaan reipasta karjalaista menoa, josta toi tuulahduksen Pörräiset, Tsuuppakontra ja Kärri.

Helsingistä pääsimme eteenpäin ja saavuimme Porvooseen. Helsingin pelimannit soittivat kauniin ja herkän Porvoo valssin.

Aikoinaan Helsingin pitäjän nuoret kokoontuivat kirkon mäelle tapaamaan toisiaan. Nyt Helsingin

pitäjän tanhuajat tanssi Pellingekontran spelareiden säestäessä. Matka jatkuu vielä kohti Kymenlaaksoa, josta päädyimme lopulta Loviisaan. Kunnioittaen kansallispuku vuotta Tanhu-Visa, Pörräiset, Mäntsälän Tanhuajat ja Kärri sekä soittajat ja laulajat esittävät Menuetin.

Kuinka upeammin voi koko illan päättää kuin laulamalla Uusmaalaisen laulu kaikki yhdessä.

Annukka Uusi-Eskola

Vasemmalla aloituspoloneesi, ylinnä Mäntsälän Tanhuajat, alakuvassa Helsingin pitäjän tanhuajat säestäjänään Spelarit. Kuvat Matti Lankinen, Pellingekontran kuva Youtube videolta.

Marraskuun Piristys - 12 tuntia tanssia tauotta Marrastanssit 21.11.2015 Hyvinkäällä

Maratontanssit olivat marraskuussa Hyvinkäällä,
meillä kaikilla oli kova tanssi-into päällä.

Olo oli vielä silloin ihan freesi,
kun päivän tanssit aloitti poloneesi.

Poloneesissa parit muodostavat nelirivin, käytävän tai piirin
siellä seassa minäkin jossain liidin.

Rivitanssi on hauskaa ja sitä voi tanssia yksin
tosin huomasin välillä olevani jonkun kanssa vastakkain
ja välillä taas selätyksin.

Menuetti on tanssia arvokasta ja hienoa
siinä herrasmies tanssittaa neitoa vienoa.

Käydään välillä juomassa ja syömässä maukasta soppaa
sitten pian jo parini minut uuteen tanssiin koppaa.

Tanssitaan valssia, tangoa, jenkkää ja polkkaa...
voi hyvänen aika
alkaa jo jaloissa tuntua tanssin ”taika”.

Tulee tanssiessa hiki ja kuuma,
mutta ihanaa on tämä lauantai-illan huumaa.

Luulen, että sitten kun ajellaan kotia kohti
siinä varmasti moni vielä askelikkoja kovasti pohti.

Kotiin lähdettiin kaikki mielin hyvin,
KIITOS hyvinkääläiset, kumarrus teille syvin!

Helena Seppänen

Hyvinkään Marrastanssien tytöt ja pojat olivat varattu ”sinua varten” ja pelimannien rytmikkäät soittot houkuttelivat tanssimaan.

Kuva:
Matti Lankinen

HYVÄÄ JOULUA MUISTELLESSA

Oli miellyttävää osallistua Käpylän työväen talolla eri seurojen yhteiseen tapaamiseen. Siksipä tanssiharjoituskaverin ihanasta pyynnöstä haluan sanoa muutamman myönteisen ja puolesta puhuvan sanan.

Aktiivinen yhdessäolo on suotavaa. Se tuottaa mielihyvää ja innostaa. Se on sosiaalista toimintaa, jota tarvitaan. Oli paljon punaista.

Tapasin eri ihmisiä. Tosin nimiä en tiedä, mutta hyvin monet kasvot muistin. Haluan olla mukana mielelläni tällaisissa tapahtumissa.

Koen tällaiset yhdessäolot tarpeellisiksi. Itse olen 29 vuoden ajan tehnyt osaltani pientä Juhanusjuhlaa ja kokon joka vuosi. Eikös olekin pitkäjännitteistä. Samalla lailla voin harrastaa jotain Vantaallakin.

1997 syksyllä aloitin tosi aktiivisesti tanhut ja tanssin harrastuksen, kun tulin Helsinkiin vakituisiin töihin.

Haluan olla edelleen tanhuissa mukana ja oman seurani tapahtumissa myös. Olen ajatellut jo pitkään käydä pikkuisen toistenkin seurojen harjoituksissa jos mahdollista. Se olisi luonnollinen tapa pitää yhteyttä.

Pekka Räisänen

Helsingin Kansantanssin Ystävät oli kutsunut meidän seuran ja Espoon Kansantanssijat joulutanssiaisiin Käpylän työväentalolle sunnuntaina 13.12. Tarjolla oli ohjattua tanssia, hyvää seuraa ja notkuvat pöydät herkkuja.

Tarja Lahtinen

Viimeiset harkat pikkujoulun merkeissä ja joululauluja laulaen. Ja pitiähän siitä ottaa selfie!

Kuva: Annukka Uusi-Eskola

Folklandialta poimittua

Suistamon Sähkö jytäsi ja loi sähköisen tunnelman. Mahottomat -yhtye väänsi savvoo hilijoo ja kovvoo.

Tuija

Perinteinen kuvavisa olikin tänä vuonna tosi helppo -suurin osa oli ratkaistu hyvissä ajoin, puolet jopa perjantain aikana - liekö taitomme karttunut! Vain sitä yhtä (helpoksi luokiteltua!) ei osattu, mutta ei tainnut osata moni muukaan. Näin ainakin toivomme!

Minna

Hyppälän urosmartat ja Nuttus-kehvelit säväyttivät todellisilla ”kansanpuvuillaan”, lähes aataminasuissa. Laulujen sanoituksistakin jäi mieleen vain yksi paljuinen sana – eikä se ollut polkka.

Helena

Tanssiteatteri Tsuumin Kakeesityksessä nähtiin ja kuultiin kahdeksankymmenluvun hittejä- aikansa kansanmusiikkia kaiketi. Vimmaiseen käsittelyyn oli pääsyt esimerkiksi Kop, kop, kop, avaa hakas, ja Tapani Kansan R-A-K-A-S. Saattoi joltain katsojalta mennä juomat väärään kurkuun menoa katsellessa. Oma suosikkini oli tulkinta kappaleesta Kielletyt tunteet, siirappisesta iskelmästä tuli loistavien laulajien ja tanssijoiden myötä pakahduttava flamenco.

Spelmanslager-trio soitti ja sen komeaääninen solisti lauloi sven-gaavaa kansanmusiikkia risteilyn viime tunteina lauantai-iltapäivällä. Tanssimaankin pääsi.

Tarja

Ruusuja ja risuja Folklandialle:

Risut:

Laivan esitystilat ovat kehnot tanssiesityksille. Starlight Palacesa esitykset näkyivät kunnolla parille etummaiselle riville, ja muu yleisö kurkisteli edellä istuvien selkien välistä. Musiikkiesityksissä ei niin haittaa vaikka näkyykin vain päät, mutta vaikkapa tikkuristiä seuratta katsomiskokemus ei ole kummoinen.

Huutokatrilliin olisi pitänyt olla paljon enemmän tilaa. Nyt ulkopuolelle jäi kenties enemmän kuin pääsi mukaan. Tällaisesta ei pitäisi joutua taistelemaan.

Ruusut (isot):

Hienoa, että tällainen tapahtuma on olemassa. Tällainen runsauden-sarvi joka vuosi. Aina löytyy jotain hienoa, jotain säväyttävää, jos jotain kummallistakin. Aina jää kumminkin sellainen olo että jospa voitais ottaa uudestaan, menisin vielä katsomaan sen ja sen... No mutta ensi vuonna !

Tarja

LASTENSIYU

ELÄIMELLISTÄ MENOA

Monissa suomalaisissa sananlaskuissa ja sanonnoissa mainitaan joku eläin. Tunnistatko oikean muodon? Mitä sananlasku tarkoittaa ?

- 1) Ville on oikea a) koiranleuka b) koiranhäntä c) koiranjalka
- 2) Onpas oikea a) koiranjuttu b) koiranilma c) koiransatu!
- 3) Kyllä Kallella on siellä a) kissanpäivät b) kissanpeitto c) kissanviikset!
- 4) Opettajalla pitää olla a) lehmän sarvet b) lehmät nahka c) lehmän hermot!
- 5) Viljamilla taitaa olla a) ketunturkki b) ketunjalat c) ketunhäntä kainalossa!
- 6) a) Pikkulinnut b) pikkuleivoset c) heinäsirot ovat laulaneet hyviä uutisia.
- 7) Kirjan sivut ovat a) hiirenhännillä b) hiirenkorvilla c) hiirensiivillä
- 8) Ei kannata herättää a) nukkuvaa hevosta b) nukkuvaa oravaa c) nukkuvaa karhua

Oikeat vastaukset sivulla 11.

Alkaneen vuoden toimintaa - Syyskokouksen 2015 päätöksiä

Helsingin pitäjän tanhuajat ja spelarit ry. piti syyskokousta 26.11.2015 Husaaritien päiväkodissa. Seuran puheenjohtajaksi vuodelle 2016 valittiin Raija Hukkanen. Johtokunnan jäsenet vuonna 2016 ovat Annukka Uusi-Eskola, Osmo Hakosalo ja Simo Gröhn (jotka valittiin tässä kokouksessa), sekä Tuija Pirttikoski, Helena Seppänen ja Olli Uusi-Eskola (jatkavat vanhoina jäseninä).

Toiminnantarkastajiksi valittiin Heli Muikku ja Hemmo Juselius, ja varalle Kristiina Tynkkynen ja Liisa Mykrä.

Alkaneena vuonnakin tanssia ja soittoa harjoitetaan, ja ohjaajia ja pelimanneja kurssitetaan. Aikuiset tanssijat harjoittelevat torstaisin Husaaritien päiväkodissa, lapset ja nuoret tiistaisin Arkissa ja pelimannit keskiviikkoisin Päkaksessa.

Vuosi 2016 on nimetty Kansantanssin Riemuvuodeksi. Aloitimme juhlimisen jo Folklandiaristeilyllä tammikuussa. Runebergin-päivän juhlassa olemme mukana esittämässä tansseja 150 vuoden takaisesta kansantanssiesityksestä. Tanssijoiden päätapahtuma on kesäjuhla Granifolk 17.-19.6. Kauniaisissa, johon osallistumme sekä tanssijoina että talkoolaisina. Pelimannit osallistuvat myös mm. Samuelin Poloneesiin ja Kaustisen kansanmusiikkijuhlille.

Lapset osallistuvat keväällä Seurasaarella Lasten tantsuihin.

Suunnitelmissa on myös oma pelimanni- ja kansantanssitapahtuma sekä mahdollisesti pelimannien ja tanssijoiden ulkomaan matka.

Vuosittaiset jäsenmaksut ovat edelleen 40 euroa sekä aikuisilta että lapsilta. Lisäksi aikuisten tanssiryhmissä käyville kerätään harastusmaksuna 10 eur keväältä ja 10 eur syksyltä.

Tanhutoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Tuija Pirttikoski, pelimannitoimikunnan Osmo Hakosalo ja järjestelytoimikunnan Annukka Uusi-Eskola. Tiedotustoimikunnan puheenjohtajaksi valittiin Tarja Lahtinen. Kotiseututalo Päckas ry:n hallituksessa seuraa edustaa Raija Hukkanen, varalla Matti Lankinen.

Alkaneen vuoden ensimmäisessä johtokunnan kokouksessa valittiin sihteeriksi Simo Gröhn ja Matti Lankinen yhdistyksen taloudenhoitajaksi.

Tarja Lahtinen

Tapahtumakalenteri

- 18.2. Seuran vuosikokous klo 19.30 Husaaritien päiväkodissa Husaaritie 1, Kivistö
- 11.–13.3. Samuelin Poloneesi, Kokkola,
<http://www.kansanmusiikkiliitto.fi/samuelinpoloneesi>
- 19.3. Aikuisten GraniFolkin tanssien kurssi, Puistokulma
- 2.–9.4. JuuriJuhla-RotFest, Espoo, www.juurijuhla.fi
- 22.5. Seurasaaren lasten tantsut
- 12.6. Helsinki-päivä Seurasaarella, www.seurasaarisaatio.fi,
www.uudenmaankamu.net
- 17.-19.6. GraniFolk –kesäjuhla, Kauniainen
- 11.-17.7. Kaustisen Kansanmusiikkijuhla

Lisää tapahtumia löytyy osoitteesta www.kansantanssi.fi ja Kansantanssin riemuvuoden tapahtumia osoitteesta kansantanssi.com.

VUOSIKOKOUS 18.2.2016

Helsingin pitäjän tanhuajat ja spelarit ry:n vuosikokous pidetään
torstaina 18.2.2016 klo 19.30

Husaaritien päiväkodissa, Husaaritie 1, 01700 Vantaa
(Kivistö).

Kokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat

Tervetuloa kokoukseen!

Lasten tehtävän oikeat vastaukset:

- 1) Ville on oikea a) koiranleuka
- 2) Onpas oikea b) koiranilma
- 3) Kyllä Kallella on siellä a) kissanpäivät
- 4) Opettajalla pitää olla c) lehmän hermot!
- 5) Viljamilla taitaa olla c) ketunhantä kainalossa!
- 6) a) Pikkulinnut ovat laulaneet hyviä uutisia.
- 7) Kirjan sivut ovat b) hiirenkorvilla
- 8) Ei kannata herättää c) nukkuvaa karhua

Seuraava lehti ilmestyy toukokuussa. Kirjoitukset ja
piirustukset ym. materiaali Tarjalle tai Matille
25.4.16 mennessä.

Tarja Lahtinen, 040-742 3181, tarja.lahtinen@labsystemsdx.com
Matti Lankinen, 0400-422 417, matti@spelarit.fi

YHTEYSTIETOJA:

JOHTOKUNTA 2016:

- * Raija Hukkanen, puheenjohtaja, 0400-628 096
- * Simo Gröhn, sihteeri, puh. 050-318 0136
- * Tuija Pirttikoski, puh. 040-873 6195
- * Anna-Liisa Uusi-Eskola, puh. 044-346 3723
- * Olli Uusi-Eskola, puh. 040-505 2732
- * Helena Seppänen, puh. 050-533 6008
- * Osmo Hakosalo, puh. 045-113 0681

AIKUISRYHMÄN OHJAAJA:

- * Riitta Kangas, riitta.kangas@kolumbus.fi, 050-358 6491

LAPSIRYHMIEN OHJAAJAT:

- * Tuija Pirttikoski, puh. 040-873 6195
- * Minna Suokas-Ikonen, puh. 050-302 8012

PELIMANNIT:

- * Simo-Pekka Lindström, puh. 040-554 0799

INTERNET:

www.spelarit.fi / www.spelarit.net

Lehti löytyy osoitteesta: www.spelarit.fi/Lehti/

Kansi: Kansantanssin Riemuvuoden logo,
Kaivohuone 1870-luvulla, valokuva: Eugen Hoffer,
Helsingin kaupunginmuseo

Julkaisija: Helsingin pitäjän tanhuajat ja spelarit ry
Tiedotustoimikunta